

בבקי צור

ללמוד להבין ולזכור

מסכת הגיגה דף כד

לע"נ מרת פנינה (פסיה) ברן ע"ה

הערה חשובה: המילים המודגשות הן תמצית העניינים וניתן לקרוא אותן בפני עצמן כסיכום מהיר.

דף כד

ולדות טומאה בקדשים

כבר נתבאר [במעלה ח'], שהקדשים, יש בהם גם וולד רביעי לטומאה, מה שאין כן תרומה, שיש בה רק וולד שלישי לטומאה, וחולין יש בהם רק וולד שני לטומאה.

א. וולד שני לטומאה - אף בחולין.

ענין זה, שיש וולד שני לטומאה, למד מהכתוב, "וְכָל פְּלִי חֶרֶשׁ אֲשֶׁר יִפֹּל מֵהֶם" מהשרצים "אֶל תֹּכֹזוּ" של הכלי ונעשה הכלי ראשון "כֹּל" אוכל "אֲשֶׁר בְּתוֹכֹוֹ יִטְמָא".

כלומר השרץ טימא את הכלי, ונעשה הכלי וולד ראשון לטומאה, והכלי חזר וטימא את האוכל, ונעשה האוכל וולד שני לטומאה.

והכתוב הזה אינו מחלק, ויש ללמוד ממנו שבין חולין ובין תרומה ובין קדשים, בכלם אוכל נעשה שני לטומאה.

ב. וולד שלישי לטומאה - בתרומה.

ענין זה שבתרומה יש גם וולד שלישי לטומאה, למד בקל וחומר.

שכן טמא שטבל לטומאתו, ועדיין לא העריב שמשו [=טבול יום], קל הוא, שהוא מותר בחולין ואסור בתרומה. ואם כן, שני לטומאה שהוא חמור ממנו, שטמא אף בחולין, כל שכן שאסור בתרומה, ואם נגע בה, טימא אותה, ונעשית שלישי לטומאה.

ג. וולד שלישי לטומאה - בקדשים.

ענין זה שבקדשים יש וולד שלישי לטומאה למד מהכתוב, "וְהַבֶּשֶׂר אֲשֶׁר יִגַּע בְּכָל טָמֵא לֹא יֵאָכֵל בְּאֵשׁ יִשְׂרָף" (ויקרא ז' י"ט).

מבואר, שקדשים הנוגעים בדבר הנקרא טמא, נפסלים, ומאחר ששני נקרא טמא, כמבואר בכתוב, "כֹּל אֲשֶׁר בְּתוֹכֹוֹ יִטְמָא", קדשים הנוגעים בהם נאסרים, ונעשים שלישי לטומאה.

ד. וולד רביעי לטומאה - בקדשים.

ענין זה שיש בקדשים גם וולד רביעי לטומאה למד בקל וחומר.

שכן טמא שטבל והעריב שמשו, ועוד לא הביא קרבנות טהרתו [=מחוסר כיפורים], קל הוא, שהוא מותר בתרומה ואסור בקדשים. ואם כן, שלישי לטומאה שהוא חמור ממנו, שטמא אף בתרומה, כל שכן שאסור בקדשים, ואם נגע בהם, טימא אותם, ונעשו רביעי לטומאה.

היד מטמאה את חברתה לקדש

נתבאר במשנתנו [במעלה ט'], שמי שנגעה ידו אחת בלבד בדבר המטמא את הידים, לענין קדשים שתי ידיו נחשבות טמאות, ולא יגע בקדשים, לא בזו ולא בזו, עד שיטביל ידיו. ונחלקו חכמים איזו טומאה ירדה לאותה יד שלא נגעה בעצמה בטומאה. וכן נחלקו חכמים מתי היד השניה טמאה מחמת נגיעת היד הראשונה בטומאה.

איזו טומאה ירדה ליד שלא נגעה בטומאה

לדעת רבי, היד הטהורה נעשית ממש כמו היד הטמאה, להיחשב שני לטומאה, לטמא קדשים שיהיו שלישי לטומאה, והם חוזרים ופוסלים אחרים להיות רביעי.

ולדעת רבי יוסי ברבי יהודה, היד הטהורה אינה נעשית ממש כמו היד הטמאה, אלא

בבקי צור

ללמוד להבין ולזכור

מסכת הגיגה דף כד

לע"נ מרת פנינה (פסיה) ברן ע"ה

כמי שנגעה בה, כלומר נעשית שלישי לטומאה, לפסול קדשים שיהיו רביעי לטומאה בלבד. וכן אמר רבי יוחנן.

מתי היד השניה טמאה מחמת היד שנגעה

לדעת רב שזבי, כל מה שאמרו שהיד

הטהורה נעשית טמאה, אין זה אלא

בחיבורים. כלומר אין היד הטהורה נחשבת

טמאה כחברתה, אלא בשעה שהיד הטמאה

נוגעת בטהורה.

שאם בשעה שנגע בידו הטהורה בקדשים,

נגע בידו הטמאה בטהורה, נחשבת הטהורה

כמו הטמאה, ומטמאה את הקדשים או

פוסלת אותם.

והטעם לכך, כי חששו שמא יגע בהם ביד

הטמאה עצמה.

אבל כשהיד הטמאה אינה נוגעת בטהורה,

הטהורה טהורה, ואינה פוסלת קדשים.

ולדעת אביי, בכל זמן, מאחר שנטמאה ידו

האחת, גם היד השניה טמאה, בין

כשחברתה נוגעת בה, ובין כשאינה נוגעת

בה.

וראיה לדבר זה, מהברייתא בה הובאה

מחלוקת רבי ורבי יוסי ברבי יהודה, והזכירו

דין זה ביד נגובה שאין בה משקים.

שכן אם היד מטמאה את חברתה רק

בחיבורים, ומחשש שמא יגע בקדשים ביד

הטמאה עצמה, אין שום חילוק בין נגובה

לאינה נגובה, שהרי היד הטמאה עצמה כבר

נטמאת, ויש לחוש שתטמא בעצמה את

הקדשים.

אבל אם היד מטמאה את חברתה גם שלא

בחיבורים, שהיד הטהורה עצמה נעשית

טמאה, בזה צריכים לפרש, שכן הדין אף ביד

נגובה, שלא נאמר, הטעם לכך שהיד מטמאה

את חברתה, שמא היו משקים על היד

הטמאה, ונטמאו ממנה, ונעשו ראשון

לטומאה, שכל הפוסל את התרומה מטמא

משקים להיות תחילה, וחזרו וטימאו את היד

השניה, אלא אף על פי שלא היו משקים על

הראשונה לטמא את השניה, היא טמאה

מחמת עצמה.

נטמאה ידו ונגע ביד חברו

נתבאר שמי שנגעה ידו אחת בדבר המטמא

את הידים נטמאה גם ידו השניה.

ואם חזר ונגע בידו השניה ביד חברו, הכל

מודים שלא טימא את יד חברו.

ונחלקו חכמים, מה הדין אם נגע ביד חברו

בידו הראשונה, שנטמאה בעצמה בדבר

המטמא את הידים.

רבי יוחנן אמר, שאם נגע ביד חברו, **טימא**

אותה. [וייל"ע אם באופן הזה רק ידו זו של חברו

טמאה או שגם ידו השניה נטמאת עמה].

ומתחילה ריש לקיש היה חלוק עליו ואמר,

שאם נגע בידו הטמאה ביד חברו, לא טימא

את יד חברו. **ולבסוף חזר בו ריש לקיש**

ואמר כרבי יוחנן.

האם יד מטמאה את

חברתה אף לא לקדשים

במשנה בתחילת הפרק **נתבאר**, שרק לענין

קדשים, כשנטמאה ידו אחת, גם חברתה

טמאה, לדעת רבי להיות שניה, ולדעת רבי יוסי

ברבי יהודה להיות שלישית. אבל לתרומה,

טמאה רק היד שנטמאה.

ובברייתא בגמרא מבואר, **שלדעת רבי**

יהושע, אין חילוק בדבר, ולעולם, מי

שנטמאה ידו אחת בדבר המטמא את הידים

להיחשב שניות לטומאה, גם ידו השניה

בקיצור

ללמוד להביין ולזכור

מסכת הגיגה דף כד

לע"נ מרת פנינה (פסיה) ברן ע"ה

טמאה, ואף לתרומה.

ודעת חכמים בברייתא אינה ברורה, אפשר שדעתם שהיד מטמאה את חברתה להיות שלישית לפסול קדשים בלבד ולא תרומה, כדעת רבי יוסי ברבי יהודה. ואפשר שדעתם שאין היד מטמאה את חברתה כלל, וחולקים על משנתנו מכל וכל.

מאכלים נגובים בידי מסואבות

שנינו במשנתנו במעלות הקודש [במעלה י], אוכלים מאכלים נגובים בידי מסואבות, בתרומה, אבל לא בקדש.

ופירש רש"י, שאוכלים נגובים הם מאכלים נגובים מעולם, כלומר שלא הכשרו במשקים מעולם. ולכן אף על פי שהם תרומה, נוגעים בהם בידי מסואבות שהן שניות וראויות לפסול תרומה, כי מאחר שהמאכלים לא הוכשרו במשקים, אינם מקבלים טומאה.

אבל קדשים, אף על פי שלא הוכשרו במשקים, מקבלים טומאה, משום חיבת הקדש, שהחביבות שיש לקדשים מכשירה אותם לקבל טומאה אף בלא משקה, ולכן אין נוגעים בהם בידי מסואבות.

ורבי חנינא בן אנטיגנוס הקשה, הלא ענין זה שחיבת הקדש מכשירה את האוכלים, דין פשוט הוא, ולא היה צריך ללמדנו ענין זה.

ולפיכך אמר רבי חנינא בן אנטיגנוס, שענין אחר שנינו כאן, ולא דברו כאן באוכלים שלא הוכשרו, אלא באוכלים שהוכשרו, ועתה נוגבו.

וזה שידיו טמאות רשאי לאכול חולין אף על פי שהוכשרו לקבל טומאה, כי ידיו שניות הן, ואין שני עושה שני בחולין, אבל אסור לאכול בידיו תרומה וקדשים הנפסלים ונטמאים מידיו.

ואף שאסור לאכול תרומה וקדשים בידיו, רשאי הוא לאוכלם שלא בידיו, כגון על ידי שיתחב לו חבירו בפיו, או שיאחז בהם בכוש או כרכר שהם פשוטי כלי עץ שאינם מקבלים טומאה.

ובזה יש חילוק בין תרומה לקדשים. שמי שידיו טמאות, ואוכל תרומה שהוכשרה בלא לגעת בה בידיו, על ידי כוש או כרכר או חבירו, רשאי לאכול עמה חולין אף בידיו, רשאי לאכול עמה חולין אף בידיו, ואין לחוש שמא כשיכניס החולין לפיו בידו, יגע בידו בתרומה ויפסלנה, כי יזהר ולא יגע.

אבל אם אוכל קדשים שלא בידיו, אסור לו לאכול עימהם חולין בידיו, שמא כשיכניס החולין לפיו בידו, יגע בידו בקדשים שבפיו ויטמאם.

טבילה לאונן ומחוסר כפורים לקדש

האונן הוא זה שמת אחד מקרוביו, ומוטל עליו לקברו. ומדין תורה גם אם לא נטמא במתו, אסור הוא כל היום במעשר שני וקדשים [ובתרומה הוא מותר]. ולמחרת הוא מותר בקדשים בלא שום טבילה. אלא מאחר שהיה זמן שהיה אסור בהם, הזקיקוהו חכמים טבילה קודם שיאכל קדשים [וזה מעלה י"א].

וכן מחוסר כיפורים, הוא טמא שסדר טהרתו לטבול ולהביא למחרת קרבן, מדין תורה, אחרי שטבל והעריב שמשו, מותר לו לאכול תרומה, ואסור בקדשים עד שיביא קרבנו למחרת. ואף שמדין תורה, מיד אחר שהביא קרבנו למחרת הוא מותר בקדשים, בלא שום טבילה, מאחר שהיה זמן שהיה אסור בקדשים, הזקיקוהו חכמים טבילה אחר הבאת קרבנותיו קודם שיאכל קדשים.